Znečištění poškozuje samčí rysy ryb

Lidové noviny – Praha, 1. 10. 2018

PRAHA Léčivé látky, které se dostávají do řek, mění chování ryb a mohou ohrožovat existenci celých populací. Ještě drastičtější vliv však na ně mají hormonálně aktivní látky, které narušují jejich hormonální soustavu. Jde o různorodou skupinu látek, do níž patří zbytky některých léčiv, antikoncepce, některé druhy pesticidů či třeba zpomalovače hoření. Jak už LN informovaly, ryby začínají mít v důsledku narušení hormonálního systému transgenderové anebo oboupohlavní rysy. Samci sladkovodních ryb často vykazují femininní znaky, mají samičí chování a dokonce někdy produkují jikry. S těmito „hermafrodity“ se lze setkat i v Česku. Vyskytují se například v Labi, ve Vltavě, v Jihlavě, ve Svratce nebo v Tiché Orlici. „V postižených lokalitách byl pozorován zvýšený výskyt intersexu (se znaky obou pohlaví), abnormalit u pohlavních žláz, současný výskyt samčích i samičích buněk, zmenšení pohlavních žláz u samců či snížená hladina samčích hormonů,“ uvedla Klára Hilscherová z centra Recetox Masarykovy univerzity v Brně. Rybí „mezipohlavnost“ u nás vědci již prokázali na populaci parmy obecné, pstruha obecného či jelce tloušťě. Brněnští výzkumníci spolu s kolegy z Ostravské univerzity dokonce našli v jedné severomoravské nádrži ohrožené raky bahenní, kde intersexuální rysy vykázalo až 18 procent jedinců.

Bezpečná dávka neexistuje V případě hormonálně aktivních látek, takzvaných endokrinních disruptorů, přitom neexistuje bezpečná dávka. A v tom je jejich zákeřnost. „V povrchových vodách se vyskytují často v nízkých koncentracích, řádově v nanogramech na litr (miliardtiny gramu na litr). Jejich účinek na vodní živočichy se však může projevit již při koncentracích řádově v desítkách biliontin gramu na litr,“ upozorňuje docent Branislav Vrana z centra Recetox. „Pro ilustraci: je to koncentrace, která by vznikla rozpuštěním jedné kávové lžičky čistého steroidního hormonu používaného v antikoncepci, v celém objemu vodní nádrže Lipno,“ dodává Vrana. Tyto látky ale představují zdravotní riziko i pro lidi. Mluví se často o jejich vlivu na kvalitu mužského spermatu. Většina z nich totiž působí hlavně jako ženské hormony estrogeny.

Zdroj: https://media.monitora.cz/pdf-preview/2576/50184647-e1369dfe796e064c0d9e/